

Asia: VN/14930/2022

Vuoroasuvan lapsen elatusavun suuruuden arvioiminen; työryhmän ehdotus

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Keski-Suomen hyvinvointialueen perheoikeudellisten palveluiden lausunto

Ohje lapsen elatusavun arvioimiseksi vuoroasumistilanteessa on laadittu asiantuntevasti ja ansiokkaaksi. Se on tarpeellinen ja vaatii huolellista perehtymistä. Kiitokset työryhmälle!

Kerromme lausunnossamme muutaman käytännön työstä nousevan huomion ja haasteen. Lisäksi ehdotamme lisättäväksi selventävää tekstiä, joka avaa tasauksen tarpeen ja esimerkin, joka avaa tasauksen laskemisen.

Vuoroasumisen laskuri on välttämätöntä saada internetiin vanhempien käytettäväksi. Tämä tukisi käynnissä olevaa palveluiden ja kansalaisten digisiirtymää. Vanhempien, asianajajien, tuomioistuinten ja lastenvalvojien käytössä oleva ohjeen mukainen elatusapulaskuri vähentäisi palveluresurssien kysyntää ja tarvetta perheoikeudellisissa palveluissa.

Jos vuoroasumislaskuria ei ole käytössä, vuoroasumisohjeen mukainen laskimella laskeminen hidastaa laskemis- ja arviointiprosessia vanhempien kanssa perheoikeudellisissa palveluissa. Vanhemmat tarvitsevat vaihtoehtoisia laskelmia arvioinnin ja päätöksenteon tueksi. Laskimella usean vuoroasumisen elatusavun laskelman tekeminen on aikaa vievää ja työlästä ja virheiden mahdollisuus lisääntyy. Laskelmien havainnollistaminen vanhemmille vie myös runsaasti aikaa. Sekä vuoroasumissopimuksen että siihen liittyvän elatusneuvottelun mahdollistaminen yhdelle ajanvarausajalle on haasteellista, ellei mahdotonta, jos vuoroasuvia lapsia on useita.

Lastenvalvojien kokemuksen mukaan vanhemmat ovat vuoroasumistilanteissa usein haluttomia euromääräisen elatusavun maksamiseen. Laskelmanteon ja neuvottelun päättyessä elatusapuasia jää usein sopimatta ja aiheuttaa tyytymättömyyttä vanhemmassa, jolla on pienempi elatuskyky.

3.3.2 Vanhemman muu elatusvastuu

Pohdimme, onko vuoroasuvasta lapsesta tehtävän vähennyksen tekeminen vuoden 2007 elatusapuohjeen mukaista periaatetta noudattaen oikea seuraavassa tilanteessa:

”Jos vanhempi maksaa hänen luonaan vuoroasuvasta lapsesta elatusapua, otetaan elatusvähennyksenä huomioon lähtökohtaisesti elatusapu sen suuruisena kuin se on vahvistettu ja puolet lapsen yleisten kustannusten määrästä. Tästä summasta vähennetään lapselle maksettavan elatustuen määrä.”

Ehdotamme, että tasauksen laskemisen tarvetta ja tarpeettomuutta voitaisiin ohjeessa selventää seuraavilla kolmella vaihtoehdolla ja esimerkkilaskelmalla:

Jos vanhempien yhteenlaskettu elatuskyky ei riitä kattamaan lapsen elatuksen tarvetta ja vanhempien elatuskyky ei ole puutteellinen ja toisen vanhemman elatuskyky on suurempi kuin lapsen kulut hänen luonaan, kykenee tämä vanhempi maksamaan ylijäävän elatuskykynsä kokonaan elatusapuna toiselle vanhemmalle.

Jos vanhempien yhteenlaskettu elatuskyky ei riitä kattamaan lapsen elatuksen tarvetta ja vanhempien elatuskyky ei ole puutteellinen, eikä kummankaan vanhemman elatuskyky riitä kattamaan lapsen kuluja luonaan, kumpikaan vanhempi ei maksa elatusapua toiselleen. Tällöin tulee arvioida, tulisiko lapsilisä jakaa vanhempien kesken vai kohdistuvatko lapsen menot suuremmassa määrin sen vanhemman maksettaviksi, jolle lapsilisä maksetaan.

Tasaus tarvitsee erikseen laskea vain tilanteissa, joissa vanhempien yhteenlaskettu elatuskyky riittää kattamaan lapsen elatuksen tarpeen.

Koska ohjeen esimerkki 5 ei avaa tasauksen laskemista riittävästi, voitaisiin se korvata seuraavanlaisella esimerkillä.

Ohje tasauksen laskemiseen esimerkin muodossa

Laskentaprosessin vaiheet 1-2

Ohjeen mukaisesti lasketaan lapsen kulut kummankin vanhemman luona €:na ja ohjeen mukaan kummankin vanhemman elatuskyvyt €:na.

Lapsen elatuksen tarve 600 €

Lapsen elatuksen tarve A:n luona tarve 400 €; lapsen elatuksen tarve B:n luona tarve 200 €

A:n elatuskyky 200 €; B:n elatuskyky 600 €: yhteenlaskettu elatuskyky on 800 €

Laskentaprosessin vaihe 3

Lasketaan kummankin vanhemman suhteellinen osuus yhteenlasketusta elatuskyvystä %:na

Vanhemman elatuskyky jaettuna vanhempien yhteenlasketulla elatuskyvyllä x100

$200/800 \times 100 = 25\%$ on A:n suhteellinen elatuskyky yhteenlasketusta elatuskyvystä

$600/800 \times 100 = 75\%$ on B:n suhteellinen elatuskyky yhteenlasketusta elatuskyvystä

Laskentaprosessin vaihe 4

Lasketaan kummankin vanhemman osuus lapsen koko elatuksen tarpeesta €:na

Lapsen elatuksen tarve x A:n/B:n suhteellinen elatuskykyosuus %:na

$600 \times 25\% = 150 \text{ €}$ on A:n elatuskykyyn suhteutettu osuus lapsen elatuksen tarpeesta

$600 \times 75\% = 450 \text{ €}$ on B:n elatuskykyyn suhteutettu osuus lapsen elatuksen tarpeesta

Laskentaprosessin vaihe 5

Elatusapuna maksettava €-määräinen tasaus

Kun vanhemman (B) elatuskykyyn suhteutettu euromääräinen osuus lapsen elatuksen tarpeesta on isompi kuin lapsen elatuksen tarve luonaan, tämä vanhempi (B) maksaa toiselle vanhemmalle (A) elatusapuna tasauksen. Tasaus on tämän vanhemman (A) elatuskykyyn suhteutetun euromääräisen elatusvastuun ja lapsen elatuksen tarpeen erotus tämän luona.

Lapsen elatuksen tarve B:n luona 200 € ja B:n elatuskykyyn suhteutettu elatusvastuu 450 €; $450 \text{ €} - 200 \text{ €} = +250 \text{ €}$

Lapsen elatuksen tarve A:n luona 400 € ja A:n elatuskykyyn suhteutettu elatusvastuu on 150€; $150 \text{ €} - 400 \text{ €} = -250 \text{ €}$

B maksaa A:lle elatusapuna tasauksen 250 €/kk.

Laitinen Mirja

Keski-Suomen hyvinvointialue - Perheoikeudelliset palvelut